

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R .

Retragerea d-lui Scarlat Pherechide de d-l V. Athanasovici.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casație și justiție, secțiunea III*: Ministerul de finanțe cu Buium Moscoviici.

Curtea de apel din București, secțiunea II: Teodora Dumitrescu-Câmpina, fostă Cazzavillan, cu Ecatelina S. Comșa.

Tribunalul Ilfov, secț. II: Elefterie Georgeseu și alții cu Ministerul domeniilor.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație.*

RETRAGEREA D-LUI SCARLAT PHERECHIDE

Dacă este cazul de a regreta dispozițiunea din lege care pune la retragere din oficiu pe magistratul care a atins limita de vârstă, este de sigur acum cu ocaziunea retragerii d-lui Scarlat Pherekide.

În toată vigoarea facultăților sale, cu o experiență bogată, căpătată în lunga sa carieră, înaltul magistrat, care prezidă cu atâta distincțiune Inalta Curte de casație, și care posedă toate calitățile ce disting pe un magistrat, putea aduce încă mult timp servicii însemnate justiției în funcțiunea sa de prim-președinte al Curții supreme.

Cine nu cunoaște amenitatea caracterului său, bunăvoința cu care ascultă și pe cei mari și pe cei mici, fiind acelaș pentru toți, viața sa privată exemplară, sentimentele sale de colegialitate?

Aceste calități manifestate în așa chip de înaltul magistrat, constituiau adevărate virtuți profesionale, cum le-a caracterizat foarte bine mult regretatul fost coleg al său, C. C. Ștefănescu, în ziua de 10 Aprilie 1906, cu ocazia instalării d-lui Scarlat Pherekide ca prim-președinte al Curții supreme.

Posedând o vastă și aleasă cultură juridică, știind perfect de bine care este într'un Stat civilizat modern rolul jurisprudenței, care nu poate rămâne imutabilă, dar care nu poate face nici salturi, cât eră de bine pătruns d-l Scarlat Pherekide de rolul Curții de casație și de menirea magistratului dela această instanță supremă!

Numele său este legat de multe și însemnate jurisprudențe, cari s'au format în acest pătrar de veac dinaintea acestei Curți și care au onorat-o.

Calitățile fostului prim-președinte se observau legate de o modestie caracteristică omului adevărat superior. Retragerea sa este regretată de toți.

Pentru tinerii magistrați și acei cari se pregătesc a intra în magistratură, d-l Sc. Pherekide este tipul judecătorului cu care o țară se înalță și în fața ei și în fața lumii civilizate.

Terminăm aceste rânduri, reproducând următoarele cuvinte din magistralul discurs al d-lui Sc. Pherekide, în audiența dela 10 Aprilie 1906 a Inaltei Curți de casație, cu ocazia instalării sale ca prim-președinte:

«Inamovibilitatea asigură magistraților o liniște îndelungată necesară pentru îndeplinirea misiunii lor, însă ea este, în cele din urmă, scump plătită prin limita vârstei, care în mod brutal se aplică orbește la orice magistrat și reduce la o inactivitate forțată și la o pozițiune de mulțori precară pe un om care este încă în toată puterea sa, în întregimea facultăților mintale și care ar mai putea să facă țării cele mai bune servicii».

Se potrivesc aceste cuvinte rostite de d-l Sc. Pherekide, vorbind de predecesorul său, cu cazul

d-sale, care va sugera poate celor în drept modificarea legii în această privință.

Dreptul nu poate lăsa să treacă acest eveniment judecătoresc, fără să exprime admirațiunea sa distinsului magistrat care lasă un mare nume și o mare pildă în magistratura țării.

V. ATHANASOVICI

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNEA III

Audiența dela 26 Ianuarie 1909

Președinta d-lui G. P. Petrescu, președinte

Ministrerul de finance cu Buium Moscovici

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — CONTRAVENȚIUNE. — REGISTRE COMERCIALE. — NEPREZENTAREA LOR LA CEREREA AGENȚILOR FISCALI. — PREZENTARE ÎNAINTEA TRIBUNALULUI. — ART. 85 LEGEA TIMBRULUI. — CASARE.

După art. 85 din legea timbrului dela 1906, se consideră ca contravenienți comercianții cari refuză să prezinte registrele comerciale la cererea agenților fiscali, indiferent dacă reclamațiunea făcută de un comerciant că n'are registre nu este conformă cu realitatea, pentru că această declarațiune echivalează cu refuzul de a prezentă registrele, și legiuitorul tocmai această neprezentare a registrelor la cerere a voit să o pedepsească, căci altfel orice control din partea agenților fiscalului ar fi devenit cu neputință în asemenea materie.

Prin urmare, când tribunalul achită pe contravenient pe motiv că posedă în realitate registrele comerciale, deși dânsul refuzase a le prezintă controlorului fiscal, violează dispozițiunile suscitatalui text de lege și sentința sa urmează a fi casată.

No. 22. — Casată, în urma recursului făcut de Ministerul de finance, sentința tribunalului Suceava, No. 146 din 1908, dată în proces cu Buium Moscovici.

S'au ascultat: d-l avocat C. Marinescu-George, în dezvoltarea motivelor de casare.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Violarea art. 85 din legea timbrului dela 1906 și exces de putere.

«Tribunalul de Suceava a anulat procesul-verbal de contravențiune pentru neposedarea de registre, dresat contra lui Buium Moscovici, comerciant din crmuna Siliștea, udețul Suceava, pe motiv că numitul a prezentat în instanță registrele sale comerciale ținute în conformitate cu legea fiscalului.

«Tribunalul pierzând din vedere că contravenientul, prin faptul neprezentării registrelor controlorului fiscal, ceea ce constituie un abuz, s'a făcut pasibil de dispozițiunile legii timbrului, și că chiar

aducându-le înaintea instanței de fond, contravențiunea rămâne în ființă, a violat art. 85 din legea timbrului dela 1906 și cu exces de putere a anulat procesul-verbal».

Având în vedere că, din sentința tribunalului Suceava, No. 146 din 1908, ce este supusă recursului, rezultă că prin procesul-verbal încheiat de controlorul fiscal C. Predescu, în ziua de 9 Maiu 1909, B. Moscovici, intimatul în recurs, a fost condamnat la amendă pentru faptul că a declarat numitului controlor că nu posedă registre comerciale;

Având în vedere că, intimatul în recurs făcând apel, tribunalul l-a achitat, pe motiv că a prezentat în instanță registrele sale comerciale, pe cari a declarat că nu le posedă atunci când i s'a încheiat procesul-verbal de contravențiune;

Considerând că, după art. 85 din legea timbrului dela 1906, se consideră ca contravenienți comercianții cari refuză să prezinte registrele comerciale la cererea agenților fiscali, și este indiferent dacă declarațiunea făcută de un comerciant că n'are registre nu este conformă cu realitatea, pentru că această declarațiune inexactă echivalează cu refuzul de a prezentă registrele; că, tocmai această neprezentare a registrelor la cerere a voit să o pedepsească legiuitorul, căci altfel orice control din partea agenților fiscalului ar fi devenit cu neputință în asemenea materie;

Considerând că aceasta fiind interpretarea rațională ce trebuie a se da art. 85 din legea timbrului, când tribunalul de Suceava achită pe contravenient pe motiv că posedă în realitate registrele comerciale, deși dânsul a refuzat a le prezentă controlorului fiscal, violează dispozițiunile sus citatalui text de lege;

Că, așa fiind, motivul invocat de recurent se găsește întemeiat și în consecință sentința tribunalului urmează a fi casată.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA II.

Audiența dela 21 Ianuarie 1909

Președinta d-lui V. Pretorian, consilier

Teodora Dumitrescu-Câmpina, fostă Cazzavilan, cu Ecat. S. Comșa

PRESĂ. — DELICT DE. — COPIEREA ȘI PUBLICAREA ÎN ZIAR A UNOR REȚETE DINTR'O ANUMITĂ LUCRARE. — COMPETENȚA JURATIILOR. — LEGEA PRESEI DIN 1862. — ART. 24 ȘI 105 DIN CONSTITUȚIUNE.

PROPRIETATE LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ. — GARANTAREA ȘI LIMITELE ACESTUI DREPT. — ART. 19 DIN CONSTITUȚIUNE. — ART. 1 DIN LEGEA PRESEI DELA 1862.

1° În materie de presă, juriul fiind statornicit în scop de a întări principiul libertăței gândirei manifestată prin presă, garantat de Constituție prin art. 24, legiuitorul constituant n'a înțeles să defere juriului ori ce fel de abatere prevăzută fie prin legea presei din 1862, fie prin vre-o altă lege, ci numai

acele infracțiuni cari se constată în manifestarea abusivă a unei gândiri, a unei opinii pe calea presei.

Astfel, faptul unui ziarist de a copia pasajii sau oarecari rețete dintr' o anumită lucrare, și a le publica în ziarul său, nu constituie un delict de presă, în sensul art. 105 din Constituție, de competența juriului.

2° Dreptul autorilor, fără deosebire de valoarea, natura, scopul sau obiectul scrierei, fiind garantat de lege în mod general și absolut, orice lucrare nouă, din punctul de vedere al concepțiunii, formei sau chiar al întocmirii, independent de faptul dacă elementele lucrării vor fi luate în tot sau în parte din domeniul public, este ocrotită de lege, decâteori în copriusul ei se vor afla concepțiuni proprii ale autorului, de natură a face ca lucrarea să fie mai mult sau mai puțin originală.

No. 26. — Teodora Dumitrescu-Câmpina, fostă Cazzavilan, de o parte, și d-na Dr. S. Comșa, de altă parte, au făcut apel în contra sentinței tribunalului Ilfov, secția II, cu No. 217 din 1907.

S'au ascultat: d-nii avocați B. St. Delavrancea și Stelian Popescu, pentru apelanta Teodora Dumitrescu fostă Cazzavilan d-nii avocați M. Oprescu și D. N. Comșa, din partea apelantei Dr. S. Comșa.

Curtea,

Având în vedere apelurile făcute de Teodora Dumitrescu-Câmpina, fostă Cazzavilan, și Ecaterina S. Comșa în contra sentinței civile cu No. 217 din 16 Aprilie 1907 a tribunalului Ilfov secția II-a;

Având în vedere că, prin sentința apelată, tribunalul, admitând în parte acțiunea intentată de Ecaterina S. Comșa, cu petițiunea înregistrată la No. 34015 din 17 Octombrie 1906 a obligat pe Teodora Dumitrescu, fostă Cazzavilan, proprietara ziarului «Universul» ca să-i plătească suma de 7500 lei ca daune-interese plus una sută lei cheltueli de judecată pentru faptul că prin ziarul «Universul» politic și literar din 1905 a publicat mai multe rețete de bucate din cartea intitulată «Buna Menageră» proprietatea Ecaterinei S. Comșa, fără autorizația și consimțământul acestia;

Având în vedere că prin aceste apeluri părțile tind: Teodora Dumitrescu, fostă Cazzavilan, la respingerea în totul a acțiunii intentată contra sa de Ecaterina S. Comșa, iar acesta din urmă la majorarea sumei daunelor-interese dela 7500 lei cât s-a acordat de tribunal, la 20.000 lei cât a cerut și prin petiția de intentarea acțiunii;

Având în vedere că prin concluziunile orale puse înaintea Curței, Teodora Dumitrescu, fostă Cazzavilan, opunându-se la plata oricărei despăgubiri pentru faptul ce i se

impută și pe care nu-l contestă, a invocat următoarele mijloace de apărare;

1° Necompetința acestei Curți de a judeca acțiunea de față, de oarece, fiind vorba de un fapt de presă, conform art. 105 din Constituție, comisiunea juraților este singura competente a judecă și pronunță asupra daunelor-interese și asupra quantumului lor;

2° Că scrierea «Buna Menageră» a Ecaterinei S. Comșa din care s'a făcut reproducerea în ziarul «Universul», nu poate fi considerată ca o lucrare nouă, de oarece cupriusul ei este luat din domeniul public, iar nu o creațiune a spiritului autoarei Ecaterina S. Comșa;

3° Că, în cursul anului 1905, când s'a făcut publicarea încriminată, ziarul «Universul» a fost închiriat lui V. Dărăscu și prin urmare acesta, iar nu dânsa este responsabil de prejudiciul cauzat; și în fine

4° Că din cauza acestei publicații, Ecaterina S. Comșa n'a suferit nici o pagubă și, în orice caz, suma de 7500 lei acordată de tribunal este prea mare pentru repararea prejudiciului cauzat.

Având în vedere motivele din sentința apelată, pe care Curtea le adoptă întru cât nu vor fi contrarii celor ce urmează;

Având în vedere, în afară de acestea, că, în materie de presă, juriul fiind statornicit în scop de a întări principiul libertății gândirii manifestată prin presă, garantat de Constituție prin art. 24, legiuitorul constituant n'a înțeles să defere juriului orice fel de abatere prevăzută fie prin legea presei din 1862, fie prin vreo altă lege, ci numai acele infracțiuni cari ar consista în manifestarea abusivă a unei gândiri, a unei opinii pe calea presei;

Având în vedere că, conform acestui principiu, faptul apelantei Teodora Dumitrescu, fostă Cazzavilan, de a fi copiat din cartea «Buna Menageră» proprietara Ecaterinei S. Comșa și publicat în ziarul său «Universul» mai multe rețete, nu constituie un fapt de presă în sensul art. 105 din Constituție, de căderea juriului, pentru că nu se vede aci, din parte-i, nici o manifestare a vreunei opinii, dânsa mărginându-se numai la o simplă lucrare materială de copiere și retipărire, ceea ce constituie o violare a dreptului de proprietate literară, de competența instanțelor judiciare ordinare;

Că, așa fiind, primul mijloc de apărare invocat de Teodora Dumitrescu, fostă Cazzavilan, tras din necompetința acestei Curți de a judeca acțiunea de față, e nefondat;

Având în vedere că Constituția prin art. 19 garantează dreptul de proprietate în general și legea presei din 1862 prin art. 1 și urm. dreptul de proprietate literară în particular;

Că termenii acestor texte fiind generali și absoluți, dreptul autorilor, fără deosebire de valoarea, natura, scopul sau obiectul scrierei e garantat de lege; că orice lucrare

noă din punctul de vedere al concepțiunii, formei sau chiar al întocmirii, independent de faptul dacă elementele lucrării vor fi luate în tot sau în parte din domeniul public, va fi ocrotită de lege, de câteori în cuprinsul ei se vor afla concepțiuni proprii ale autorului de natură a face ca lucrarea să fie mai mult sau mai puțin originală;

Având în vedere că scrierea Ecaterinei S. Comșa, intitulată «Buna Menageră», prin alegerea elementelor din care se compune, prin ordinea și metoda cum a fost alcătuită, constituie o lucrare nouă și ca atare protejată de lege;

Că, dar, și acest mijloc de apărare e nefondat.

Având în vedere că Teodora Dumitrescu, fostă Cazzavilan, tot ceea ce a invocat și prezentat înaintea Curții spre a dovedi că, în cursul anului 1905 când s'a făcut publicația incriminată, ziarul «Universul» a fost închiriat lui V. Dărăscu, și, prin urmare, acesta iar nu dânsa e responsabil de acea publicare, este un înscris sub semnătură privată;

Având în vedere, însă, că acest act contestat de Ecaterina S. Comșa, neavând dată certă, nu poate fi opozabil acesteia din urmă;

Că, astfel fiind, și acest al treilea mijloc de apărare e nefondat.

Având în vedere că cel de al patrulea și ultim mijloc de apărare e tot atât de nefondat;

Considerând, în adevăr, că din debateri și din actele cauzei se constată, că Teodora Dumitrescu, zisă Cazzavilan, a publicat prin ziarul său «Universul politic și literar», dela 20 Mai 1905 până la finele lui Decembrie același an, în fiecare zi câte o rețetă de bucate, copiată în tocmai din cartea «Buna Menageră» proprietatea Ecaterinei S. Comșa;

Că această publicațiune a fost făcută fără autorizația autoarei, proprietara exclusivă a operei sale;

Că, prin acest fapt, Teodora Dumitrescu, fostă Cazzavilan, a adus o vătămare dreptului de proprietate al Ecaterinei S. Comșa, și i-a pricinuit o pagubă pe care este datoare s'o repare;

Având în vedere că e constant că nu s'a copiat și reproduș în întregime, ci numai în parte, aproximativ 200 rețete din peste 1000 cât conține cartea «Buna Menageră»; că, pentru repararea prejudiciului cauzat prin acest fapt, Curtea, apreciind, găsește că suma de cinci mii lei este suficientă;

Că, în această limită, apelul Teodorei Dumitrescu, fostă Cazzavilan, fiind întemeiat, cată a fi admis;

Că, pentru aceleași motive, apelul Ecaterinei S. Comșa gășindu-se nefondat, urmează a se respinge;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier V. Pretorian, admite. etc.

Semnați: V. Pretorian, M. G. Ciocărdia, V. Antinescu,
D. Mavrodin.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA II

Audiența dela 7 Aprilie 1908

Președința d-lui V. Antonescu, judecător de ședință

Elefterie Georgescu și alții cu Ministerul domeniilor

SUCCESIUNE.— STĂT.— DREPT DE MOȘTENIRE.— EGALITATEA ACESTUI DREPT CU A ORCĂRUI PARTICULAR.— PUNERE ÎN POSESIE. EXPERTIZĂ.— VIZAREA ACTELOR DE COMPARAȚIE.— CITAREA PĂRȚILOR.— NEÎNDEPLINIREA ACESTOR FORMALITĂȚI.— VALIDITATE.— LIPSA UNUI RAPORT UNIC.— LUCRAREA SEPARATĂ A PĂRȚILOR.— ART. 172 ȘI 218 PR. CIVILĂ.

SUCCESIUNE.— SIMPLĂ ÎNRUDIRE.— ÎNTREBUINȚAREA CUVÂNTULUI DE «NEPOT».— NEDOVEDIREA TITLULUI SUCCESORAL.

1° Titlul în temeiul căruia Statul reclamă o moștenire, în drept este absolut asemuitor titlului în virtutea căruia un particular, soție sau copil natural, formulează o asemenea cerere.

Astfel, Statul are calitatea să ceară trimiterea în posesiunea unei moșteniri, ordecâteori socotește că ar avea vreun drept la acea moștenire, și aceasta în aceleași condițiuni și cu aceleași drepturi ca orce simplu particular.

2° Cu toate că art. 172 din procedura civilă prevede că, în materie de verificare de scripte, actele de comparație să fie vizate de părți, este suficientă totuș și numai viza președintelui instanței judecătorești care admite verificarea, de oarece scopul articolului citat cerând viza părților, este ca nu cumvă actele depuse spre comparație să fie înlocuite; or, semnătura magistratului oferă destulă garanție că actele nu pot fi schimbate.

3° În materie de expertiză, prezența părților la fața locului fiind cerută numai atunci când este vorba despre o cercetare având de scop să constate o stare de fapt a unor lucruri oarecari, urmează învederat că atunci când este vorba despre o lucrare tehnică, ordonată de tribunal în scop de a se lumina cu ajutorul oamenilor de artă speciali, cum ar fi asupra unui document, prezența părților nu mai este necesară, și prin urmare nu mai au a fi citate conform art. 218 pr. civilă.

4° În lipsa unui text de lege, care să oblige pe experți, orcare ar fi numărul lor, ca să lucreze la olaltă și deodată să depună raportul lor unic, nu se poate cere anularea unei expertize care n'ar fi efectuată în asemenea condițiuni, de oarece știut este că nu există nulități fără texte cari să le prevadă.

5° Simpla înrudire între două persoane nu este suficientă pentru a dovedi drepturile succesoriale

ale unuia față de celalt, întrucât trebuie, conform codului civil, ca să se facă dovada că această rudenie nu depășește a 13-a spiță, dincolo de care legiuitorul tăgăduște particularilor orice drept de succesiune. Iar simpla întrebuintare a cuvântului de «nepot» nu poate face dovada existenței acestei rudenii.

No. 199.— S'au ascultat; d-l avocat V. Athanasovici, pentru reclamantă; d-l avocat N. Papadat, din partea defendoarei; d-l avocat V. Antonescu, pentru Stat; d-l procuror C. A. Robescu, în concluziuni.

Tribunalul,

Având în vedere cererile de trimitere în posesiune, introduse de Elefterie Georgescu, cu petiția înregistrată la No. 14453 din 1901, reprezentat azi prin moștenitorii săi, de Elena Tomoroveanu, autorizată de soțul său G. Tomoroveanu, cu petiția înregistrată la No. 13886 din 1901 și modificată cu petiția înregistrată la No. 23614 din 1907, de D. Geani, cu petiția înregistrată la No. 23605 din 1901, reprezentat azi prin moștenitorii săi, precum și acea introdusă de administrația domeniilor publice, reprezentată prin Ministerul de domenii;

Având în vedere că, în 1901, încetează din viață Gri-gore Eliad, zis și Cărciumărescu, fără să lase moștenitori legitimi în linie directă; că, însă, după moartea sa, imediat se prezintă tribunalului un testament presupus olograf, al reposatului, conținând diferite instituțiuni de moștenitori;

Că, în temeiul unei pretinse duble calități de moștenitori de sânge și de legatari, se prezintă în instanță Elefterie Georgescu și Elena Tomoroveanu, reclamând această succesiune, precum și D. Geani, pretinzând, la rândul lor, în calitate de legatari, o parte din acea moștenire;

Având în vedere că, în urma unui denunț, în care se demonstră până la evidență că testamentul prezentat tribunalului este apocrif, Administrația domeniilor Statului face cerere de intervenție, reclamând la rândul său această moștenire, în calitate de moștenitor neregulat, întrucât prelinșii moștenitori ce o solicitaseră anterior, nu ar fi având absolut nici un titlu temeinic la ea;

Având în vedere, în prealabil, că pentru a înlătura această din urmă cerere, prelinșii moștenitori de sânge și prelinșii legatari, ridică o fine de neprimire, tinzând să înlătore pe acest intervenient incomod, și aceasta în temeiul unui pretins principiu de neintervențiune a Statului, atunci când se prezintă alte persoane care reclamă o moștenire.

Asupra acestei chestiuni:

Având în vedere că personalitatea Statului este astăzi în afară de orice discuțiune, ca și legitimitatea dreptului său de proprietate; că necesitatea ca proprietatea pu-

blică să sporească din ce în ce, spre cel mai mare progres al omenirii, este demonstrată și acceptată aproape în mod unanim, formând temelia unui întreg sistem de legiuiri, astăzi, este adevărat, în stare încă embrionară, ce este însă chemat să înlocuiască încet încet sistemul adoptat de legiuitorii trecuți;

Având în vedere că formarea capitalului, cu importanța și privilegiile ce conferă proprietarului său, nu ar fi posibilă atâta vreme cât Statul nu ar avea ființă; că dezvoltarea și soliditatea averilor sunt în funcțiune de dezvoltarea și puterea Statului în care se formează; că legătura dintre averi și Stat, prin urmare, nu este iluzorie, nu este datorită unui artificiu plăsmuit de legiuitor, ci unei stări firești datorită unor legi economice fundamentale, astăzi bine cunoscute; că această legătură a fost considerată, deși în mod prea sfios, totuși în mod lămurit și categoric, ca fiind destul de puternică pentru a fi preferată dragostei bănuită că ar putea exista între rude de al 13-lea grad;

Considerând, într'adevăr, că în materie de moștenire, drepturile Statului, în sistemul codului nostru civil, sunt regulate de secțiunea II-a a capit. IV dela moșteniri; că în fruntea acestui capitol, legiuitorul a pus cuvintele «despre succesiunile neregulate», arătând, în mod expres, intențiunea sa de a conferi un drept identic, în ceea ce privește natura sa, tuturor persoanelor despre care se vorbește mai la vale;

Considerând că această a sa intențiune apare cu atât mai învederată, cu cât la secțiunea II-a vorbește absolut în aceiași termeni despre doi moștenitori cu totul deosebiți ca ființă, «femea mortului» și Statul, supunând drepturile lor acelorași condițiuni, conferind numai un drept de preferință primei asupra celui de al doilea;

Considerând, prin urmare, că titlul, în temeiul căruia Statul reclamă o moștenire, în drept este absolut asemuiitor titlului în virtutea căruia un particular, soție sau copil natural, formulează o asemenea cerere;

Că, așa fiind, el are calitatea să ceară trimiterea sa în posesia unei moșteniri, ordecâteori socotește că ar avea vre-un drept la acea moștenire, și aceasta în aceleași condițiuni și cu aceleași drepturi ca orice simplu particular;

Considerând că finele de neprimire nu este deloc întemeiat, el urmează a se respinge.

In fond:

Având în vedere că unii dintre reclamânți cer trimiterea lor în posesia averii reposatului Eliad, în temeiul unui indoit titlu, acela de rude în grad succesibil și acela de legatari.

Întrucât însă nu există nici un moștenitor cunoscut având vre-un drept de rezervă, tribunalul cată să examineze în prealabil acest de al doilea titlu invocat de ei, titlu care dacă s'ar dovedi temeinic, ar înlătura pe cel dintâiu.

În ce privește testamentul prezentat în instanță:

Considerând că acest act a fost defăimat încă dela pri-

mele înfățișări de către reprezentanții Statului, cari i-au contestat autenticitatea, în urma unui denunț precis și bine lămurit, făcut de o persoană care prezintă multe garanții morale, care fusese în strânse legături cu Eliad, și care, prin urmare, eră în măsură să cunoască mai bine ca oricine [apucăturile, starea sufletească și intențiunile repositului ;

Că, pentru a verifica această contestație, tribunalul a numit o comisiune, alcătuită din trei experți, ce aveau îndatorirea să lumineze tribunalul cu cunoștințele lor speciale, asupra acestui punct esențial pentru judecarea pricinii ;

Că acești experți, după ce prestează cuvenitul jurământ și după ce examinează, cu multă băgare de seamă, actul defăimat, precum și documentele ce le-au fost supuse spre comparație, depun două rapoarte cât se poate de serioase, întemeiate pe argumente extrem de judicioase, în cari pun concluzia că testamentul în chestiune este în itregime plăsmuit de o mână criminală ;

Considerând însă că, cei ce se serveau de acest titlu, alegă azi nulitatea acestei expertize pe motiv : 1) că actele de comparațiune nu au fost vizate de părți, conform art. 172 pr. civilă ; 2) că părțile nu au fost citate la chiar facerea expertizei ; 3) că experții nu au lucrat împreună, raportul lor nefiind expresiunea unei lucrări, ci aceea a unor cercetări răslețe făcute de doi experți, de o parte printr'un anume procedeu, de cel de al treilea, de altă parte, prin proceduri diferite.

Asupra primului punct :

Având în vedere că este în fapt exact că actele de comparație depuse pe masa tribunalului pentru a desăvârși părerea acestuia asupra autenticității testamentului în litigiu, nu au fost semnate de părți în instanță, conform art. 172 pr. civilă, ci numai de președintele acestei ședințe ; că, însă, ceea ce interesează în cauză, este ca nu cumva în decursul unei proceduri lungi, ca aceea a verificării de scripte, actele depuse spre comparațiune să fi fost înlocuite printr'altel, în scop de a rătăci cercetările experților și astfel a produce erori excesiv de grave ; că aceste acte fiind investite cu semnătura președintelui, orice eroare, precum și orice tentativă criminală este înlăturată, semnătura magistratului oferind ea singură garanții suficiente ;

Că, ceva mai mult, părțile nu articulează azi nici măcar că ar fi fost posibilă o asemenea fraudă, necontestând nici un moment autenticitatea actelor depuse spre comparațiune și nealigând nimic în privința stărei actuale a acestora.

Pentru aceste motive, acest cap de cerere urmează a fi respins.

Asupra celui de al doilea punct :

Având în vedere că, într'adevăr, se constată că experții nu s-au conformat art. 218 pr. civilă, necitând părțile să fie de față la facerea expertizei ;

Că, însă, art. 218 al. II pr. civilă nu cere prezența părților decât la fața locului, adică numai atunci când este vorba despre o cercetare având de scop să constate o stare de fapt a unor lucruri oarecare. Atunci când este vorba însă despre o lucrare tehnică ordonată de tribunal în scop de a se lumina cu ajutorul oamenilor de artă speciali asupra unui document, bunioară ca în specie, prezența părților nu numai că ar fi nefolositoare, dar chiar supărătoare și turburătoare liniștei atât de necesară experților pentru lucrările și investigațiunile lor.

Pentru aceste motive, și acest cap de cerere urmează a nu fi ținut în seamă, nefiind întemeiat.

Asupra punctului celui de al III-lea :

Considerând că nu există nulități fără texte care să le prevadă, că legiuitorul nu a prevăzut nicăeri vreo dispozițiune care să oblige pe experți, oricare ar fi numărul lor, ca să lucreze laolaltă și deodată să depună raportul lor unic ; că nulitățile nu se deduc pe cale de analogie și nici un moment nu se poate asemui, după cum fac unele din părți, lucrarea experților cu o hotărîre judecătorească ;

Considerând că, în speță, fiind vorba de două acte de expertiză întocmite unul de doi experți, după un procedeu anumit, celalt de cel de al treilea expert, după un procedeu cu totul deosebit, departe de a vătămă interesele cuivă, sau a induce în eroare tribunalul, întrucât ele, prin mijloace deosebite, pun aceleași concluziuni, ele, astfel cum sunt întocmite, constituiesc o garanție mai multă decât concluzia lor nu este fantezistă ;

Considerând, pe lângă toate aceste motive, că chiar dacă în litera strictă și neinsuflețită a legii, s'ar fi comis vreo scăpare din vedere, în ceea ce privește procedura întrebuintată la această verificare de scripte, lucrarea experților, în spiritul legiuitorului nostru, nefiind însă considerată decât ca o simplă îndrumare, ca o explicare sau ca un mijloc de informațiune pus la îndemâna magistratilor pentru luminarea lor, aceste lucrări ale oamenilor de artă nu au altă importanță, judecătorii urmând a-și face singuri convingerea asupra tuturor chestiunilor deferite judecății lor ; în speță, considerând că tribunalul își poate face și singur convingerea din elementele aflate la dosar asupra veracității testamentului litigios, chiar neținând seamă de lucrarea experților, numirea unei nouă expertize nu ar avea alt efect decât să prelungească în mod indefinit acest proces, spre cea mai mare pagubă a celor ce vor obține câștig de cauză.

Pentru aceste motive, respinge cererea de anulare a actului de expertiză ca nefondată.

Asupra autenticității testamentului :

Având în vedere că din depozițiunile martorului Horia Rosetti, audiat sub prestare de jurământ, se constată că acest testament ar fi opera apocrifă a unei mâini criminale de care s'ar fi slujit unul dintre reclamanții din acest proces, azi decedat.

Că această depozițiune, dacă se ține în seamă de cel ce o face și de amănuntele firești și verosimile cu care este preșerată întreaga sa mărturie, nu poate fi nici un moment suspectată;

Că apoi această mărturisire mai este coroborată și cu faptul că, cel ce pusese la cale plăsmuirea testamentului în scop de a înlătura orice bănuială ce ar fi planat asupra sa, declară el însuși în mod formal și în repetițe rânduri că acest testament nu poate fi decât apocrif;

Considerând însă că această naivă și grosieră șiretenie nu poate induce tribunalul în eroare, de oarece acel domn neavând nici o altă calitate, după cum se va vedea mai la vale, nu se poate admite că ar fi putut renunța în mod serios la o moștenire ce nu i-ar fi venit decât în baza titlului ce declară că ar fi fals;

Considerând pe lângă acestea, că se mai constată atât din actele anexate la dosarul acestei pricinii, cât și din depozițiunile martorilor și chiar declarațiunea sa și a moștenitorilor săi că, între răposat și dânsul, în ultimele vremi a urmat o lungă serie de procese în urma cărora răposatul Eliad nu-l [mai primea prin casă, plângându-se tuturor de necinstea secretarului său, care-l furase și l' excrocasse;

Că, prin urmare, nu se poate admite că un om de o educațiune mediocră, de o instrucțiune nulă și o mărinimie contestabilă ca răposatul, să fi avut acest frumos gest de iertare *in extremis*, față de un om pentru care până în ultimile zile se constată că nu mai avea decât ură;

Că faptul că în testament pe lângă numele acestora se mai văd înscrise și alte nume de legatari, nu dovedește nimic în favoarea tezei susținută de preținșii legatari, autorul falșului voind prin aceasta tocmai să înlătore ori ce bănuială ce ar fi putut plana asupra sa; că, din contra, acești legatari, unii în mod formal, alții prin neprezentare, convinși de nesinceritatea titlului renunță la emolumentul lor, dovedind până la evidentă puțină serioșitate a acestui titlu, întrucât aceștia avuseseră strânse relațiuni de prietenie cu răposatul și puteau mai bine ca ori cine să-și dea seama de autenticitatea testamentului în cesțiune;

Considerând că, pe lângă toate aceste împrejurări de fapt, pentru că cineva să-și desăvârșească convingerea că acest testament este falș, este suficient să-l examineze de aproape și să-l compare cu actele necontestate ca emanând dela defunct și aflate la dosar; că, într'adevăr, din această comparațiune rezultă că adevărata scriere a lui Eliad, conținută în actele de comparațiune, este curgătoare, liniile energice, neșovăitoare și forma generală a trăsăturilor este cea unghiulară, în vreme ce formele din scrierea din testament sunt rotunjite, scrierea înceată, plină de ezitațiuni și aproape desenată, pe lângă alte nenumărate deosebiri ce devin și mai isbitoare dacă ambele scrieri sunt supuse unei operațiuni fotografice de mărire;

Considerând că, pentru a justifica acele deosebiri, păr-

țile cari alegă autenticitatea testamentului, pretind că ele nu sunt datorite decât stărei morbide și stărei sufletești anormale în care se află defunctul în momentul confecționării testamentului;

Considerând că deși, într'adevăr, este incontestabil că starea fiziologică sau sufletească neobișnuită a unui subiect, pot influența în mod considerabil asupra scrierii acestuia, aceste influențe însă nu pot altera scrierea sa obișnuită într'atât în cât să nu mai păstreze nici măcar o parte din calitățile ce-i determină individualitatea;

Că, în special, este constatat că equidistanța, forma unghiurilor și caracterul general al scrierii, se întâlnește în mod invariabil în două scrieri ale cuivă, oricare ar fi starea lui psico-fiziologică;

Considerând că, în speță, contrariu tuturor așteptărilor, se constată ceva straniu, cu totul neașteptat și de natură a desăvârși orcui convingerea că testamentul defăimat este datorit unei mâni străine mânei lui Eliad, și anume că scrierea conținută în el în loc să trădeze o stare sufletească turbure, ca aceea pe care o bănuiesc sus numitele părți lui Eliad în momentul testării, starea sufletească căreia tocmai s'ar fi datorit deosebirile dintre scriitura din testament și cea din actele depuse spre comparațiune, ea este din contră cu mult mai calmă, mai potolită, mai îngrijită ca cea din acele acte, conținând, ceva mai mult, o mulțime de retușări, reveniri și indoeli, făcute în scop de a face cât mai asemănătoare această scriere a defunctului, ce trebuie să fi servit de model scriitorului, și nu trădează scriitorului absolut nici o turburare sau altă grijă decât aceea de a săvârși o scriitură cât mai asemănătoare cu aceea a defunctului;

Considerând că, pe lângă acestea, semnăturile din actele de comparațiune și cea din testament, scriere în care în deobște se cristalizează toată personalitatea scrierei cuivă, deși ambele făcute de mâini viguroase, nesupuse nici-unei influențe sufletești anormale, sunt atât de deosebite încât orice îndoială asupra neautenticității testamentului în cauză dispăre cu desăvârșire;

Că, astfel fiind, calitatea de legatari a reclamantului Tomoroveanu, Georgescu și Giani, nefind dovedită, cererea lor de trimitere în posesiune pe baza acestui titlu urmează a fi respinsă.

Asupra calității lor de moștenitori de sânge în grad succesibil:

În ceea ce privește pe Elefterie Georgescu :

Având în vedere că, pentru dovedirea calității sale, s-a prezentat tribunalului, în prealabil, o serie de acte; că, însă, aceste acte neputând dovedi, potrivit legii, această calitate, însăși cei interesați au cerut să desăvârșească convingerea tribunalului de existența rudeniei dintre Eliad și Georgescu, prin ascultarea unor martori, întrucât este vorba de dovedirea unei stări de fapte petrecute sub imperiul legii Caragea;

Considerând însă că, din depozițiunile acestor martori, nu se constată altceva decât că răposatul ar fi hărăzit lui Georgescu titlul de nepot;

Că cuvântul de nepot, în general, în limbajul nostru popular, se atribuie în mod indistinct de cei bătrâni celor cu mult mai tineri decât ei, independent de orice legătură de rudenie; că, apoi, chiar dacă acest calificativ ar fi devedit vre-o înrudire între sus numitul și răposat, simpla înrudire existentă între două persoane, nu este suficientă pentru a dovedi drepturile succesoriale ale unuia în averea celuilalt, o nouă probă fiind indispensabilă pentru dovedirea acestor drepturi: aceea a gradului acestei înrudiri, întrucât legiuitorul, dincolo de a 13-a spiță, tăgăduiește particularilor orice drept de moștenire bazat pe legăturile de rudenie;

Or, în speță, considerând că această dovadă nu se face absolut de loc; că, din contră, martorii propuși de Stat neagă orice înrudire existentă între sus numiții și defunctul, dovada calității acestuia nu poate fi considerată ca făcând în condițiunile legii civile, și în consecință cererea sa urmează a fi respinsă.

În ceea ce privește pe Elena Tomoroveanu:

Având în vedere considerațiunile relative la celalt reclamant;

Având în vedere că martorii propuși de aceasta și ascultați de tribunal, nu spun mai mult decât martorii precedentului;

Că, nici unul nu precizează gradul de rudenie ce ar fi legat pe aceasta de defunct; că unul singur, numita Alexandrina Bălțeanu, arată în mod cu totul evasiv, că tatăl acesteia ar fi fost văr cu răposatul Eliad, fără însă a arăta ce fel de veri vor fi fost, de ce grad, pentru a deduce drepturile acesteia la moștenire; că martorii Ministerului contestă și acesteia orice drept de moștenire în averea lui Eliad;

Considerând, prin urmare, că nici calitatea de rudă în grad succesibil cu defunctul nu se dovedește pentru nici unul din reclamanți, și astfel fiind, ei urmează a fi înlăturați dela moștenirea averii lui Grigore Eliad, iar în lipsă de alți moștenitori cunoscuți, urmează a se atribui întreaga sa avere administrației domeniilor Statului, moștenitoarea sa neregulată, potrivit dispozițiunilor art. 680 codul civil.

Pentru aceste motive, redactate de d-l supleant Petrescu-Comnen, respinge finele de neprimire, și în fond anulează testamentul.

Semnați: V. Antonescu, N. Petrescu-Comnen.

GRIGORE V. MANIU. — Explicațiuni teoretice și practice asupra Codului de comerț Român, Volumul III, coprinzând legile privitoare la persoana comerciantului și noțiuni relative la fondul comercial. — Tipogr. Gutenberg, Joseph Göbl, București, 1908. Preț 12 lei.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CURTEA DE APEL DIN GAND

Audiența din 14 Octombrie 1907

VĂNAT. — VĂNĂTOR POSTAT PE TERENUL SĂU. — MANOPERI ÎNTREBUINȚATE DE EL PENTRU A PUNE MÂNA PE VĂNĂTUL CARE SE GĂSEȘTE PE PROPRIETATEA ALTUIA. — DELICT. — ART. 6 LEGEA ASUPRA POLIȚIEI VĂNĂTOAREI DIN 28 MARTIE 1906.

Există delictul de a vâna pe proprietatea altuia, prevăzut și pedepsit de art. 6 din legea dela 1906 asupra poliției vânătoarei, din partea vânătorului postat pe terenul său, pe care el are dreptul de a vâna, dacă acest vânător întrebuințează manopere spre a atrage și a atinge vânatul care se găsește pe proprietatea altuia, orcari ar fi manoperile în întrebuințate de dânsul. (Din la Flandre judiciaire).

Observație. — Art. 6 din legea asupra poliției vânătoarei dela 28 Martie 1906 oprește vânătorul pe proprietatea altuia, fără consimțământul scris al acestui proprietar, sub pedeapsa unei amenzi dela 20 până la 100 lei, oșebit de daunele ce pot fi datorite proprietarului al cărui drept a fost călcat.

Decizia al cărei sumariu s'a reprodus mai sus hotărăște, cu drept cuvânt, că comite delictul special prevăzut și pedepsit de textul menționat al legii din 1906, vânătorul care postat pe proprietatea sa, întrebuințează manopere de natură a atinge vânatul ce se găsește pe proprietatea altuia.

S'a decis, în aceeași ordine de idei, că delictul special de a vâna pe proprietatea altuia există decâteori vânătorul trage cu pușca într'o pasăre ce a sburat pe proprietatea sa, atunci când această pasăre a trecut pe proprietatea altuia.

«Considerând, zice Curtea din Paris, că faptul de a trage cu pușca de pe proprietatea sa asupra unui animal care se găsește deasupra proprietății altuia, constituie faptul de a vâna pe proprietatea altuia, etc.» (D. P. 80. 3. 103). Vezi în același sens, Répert Sirey, v^o Chasse, 816 urm. — *Contră*, Trib. Douai, D. P. 80. 3. 103.

Acel care a rănit de moarte pe fondul său un animal sălbatic, poate însă să-l ridice de pe proprietatea altuia, fără a se face culpabil nici de furt, nici de delictul special prevăzut de legea poliției vânătoarei. Répert. Sirey, v^o cit., 395 urm.; Cas. fr. Sirey, 69. 1. 189.

Dacă însă animalul a fost numai ușor rănit, vânătorul nu-l poate ucide pe proprietatea altuia, unde animalul s'a refugiat, fără a comite delictul special prevăzut și pedepsit de art. 6 din legea asupra poliției vânătoarei. Répert. Sirey, v^o cit., 418; Cas. fr. Sirey, 69. 1. 189. Vezi asupra tuturor acestor chestiuni, observ. d-lui D. Alexandresco asupra unei sentințe a tribun. din Tours, publicată în revista *Pagini juridice*, din Craiova, No. 15 dela 1 Noiembrie 1907, p. 115, text și nota 6.